

РЕШЕНИЕ (ЕС) 2017/1592 НА КОМИСИЯТА**от 15 май 2017 година****относно мярка SA.35429 — 2017/C (ex 2013/NN), приведена в действие от Португалия за удължаване на употребата на публични водни ресурси за производство на електричество от хидроенергия**

(нотифицирано под номер C(2017) 3110)

(само текстът на португалски език е автентичен)

(текст от значение за ЕИП)

ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 108, параграф 2, първа алинея от него,

като взе предвид Споразумението за Европейското икономическо пространство, и по-специално член 62, параграф 1, буква а) от него,

като прикани заинтересованите страни да представят мненията си в съответствие с член 108, параграф 2 от Договора и като взе предвид техните мнения,

като има предвид, че:

1. ПРОЦЕДУРА

- (1) На 18 септември 2012 г. Комисията получи жалба, подадена от частни лица срещу предполагаема неправомерна държавна помощ, предоставена от Португалия на дружеството EDP — *Energias de Portugal, S.A.* ⁽¹⁾ (наричано по-долу EDP), по отношение както на невъзвръщаемите разходи в Португалия, така и на удължаването на употребата на публични водни ресурси за производство на електричество от хидроенергия.
- (2) На 30 октомври 2012 г. Комисията препрати жалбата на Португалия и поиска допълнителна информация, която Португалия предостави с писмо от 8 януари 2013 г. На 25 януари 2013 г. беше проведена среща с португалските органи. Португалия предостави допълнителна информация на 7 март 2013 г.
- (3) На 18 септември 2013 г. Европейската комисия изпрати писмо до Португалия, за да я уведоми за своето решение да започне официалната процедура по разследване, като следва процедурата по член 108, параграф 2 от Договора, по отношение само на удължаването на употребата на публични водни ресурси за производство на електричество от хидроенергия.
- (4) Комисията получи мнения от Португалия на 21 октомври 2013 г. и съобразно с тях на 29 януари 2014 г. беше приета поправка на Решението за откриване на процедурата.
- (5) Решението на Комисията за откриване на официалната процедура по разследване ⁽²⁾ (наричано по-долу „Решението за откриване на процедурата“) беше публикувано в *Официален вестник на Европейския съюз* на 16 април 2014 г.
- (6) През май 2014 г. Комисията получи мнения от трети страни.
- (7) Португалия изпрати своя отговор на представените от трети страни мнения на 3 юли 2014 г.
- (8) Комисията поиска допълнителна информация с писмо от 15 април 2016 г. Португалия изпрати своя отговор на 19 август 2016 г.
- (9) С настоящото решение се закрива официалната процедура по разследване, която беше открита съгласно член 108 от ДФЕС. То не се отнася до съответствието на мярката с други разпоредби на законодателството на ЕС, като например правилата на ЕС за обществените поръчки и антиitrustовите правила на ЕС, основаващи се на членове 106 и 102 от ДФЕС.

⁽¹⁾ До 2004 г. известно като *Electricidade de Portugal*.

⁽²⁾ Държавна помощ SA.35429 (2013/C) (ex 2012/CP) — Удължаване на употребата на публични водни ресурси за производство на електричество от хидроенергия — Покана за представяне на мнения съгласно член 108, параграф 2 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ОВ С 117, 16.4.2014 г., стр. 113).

2. ОПИСАНИЕ НА МЯРКАТА

2.1. Енергийният пазар в Португалия

- (10) Преди либерализирането на португалския пазар на електроенергия през 2007 г. произведената в Португалия електроенергия не е била продавана директно на пазара, а е била придобивана от публичния оператор на електрическата мрежа — дружеството Rede Eléctrica Nacional, S.A. (REN), въз основа на дългосрочни споразумения за изкупуване на електроенергия (СИЕ). Съгласно тези СИЕ REN е било задължено да изкупува гарантирано количество електроенергия от оторизирани производители по гарантирана цена, покриваща точно определени ценообразуващи елементи, и за гарантиран период от време, а именно до 2027 г.

2.2. Решението относно невъзвръщаемите разходи

- (11) След прилагането на Директива 2003/54/ЕО на Европейския парламент и на Съвета ⁽¹⁾ Португалия реши да пристъпи към предсрочно прекратяване на СИЕ и тяхната замяна чрез изплащане на компенсации по отношение на невъзвръщаемите разходи (механизъм на разходите за поддържане на договорно равновесие (СМЕС). В Наредба закон № 240/2004 от 27 декември 2004 г. се определят параметрите и методиката за изчисляване на СМЕС.
- (12) Португалия изпрати уведомление за мярката за компенсации за невъзвръщаемите разходи на 1 април 2004 г. въз основа на Съобщението на Комисията относно методиката за анализиране на държавната помощ, свързана с невъзвръщаемите разходи ⁽²⁾. Тези невъзвръщаеми разходи трябваше да бъдат платени за предсрочното прекратяване на СИЕ между EDP и REN за 34 електроцентрали, от които 27 водноелектрически, с оглед на очакваната тежест на минали инвестиции на либерализиран пазар. Решението за невъзвръщаемите разходи се отнася също и за Tejo Energia и Turbogas. Португалия уведоми за намерението си да предостави средства за невъзвръщаеми разходи също и на Tejo Energia и Turbogas. Планирано беше мярката да бъде финансирана чрез приходите от такса, наложена върху крайните потребители на електроенергия въз основа на мощността, за която са абонирани.
- (13) През 2004 г. Комисията одобри мярката за покриване на потенциалните загуби на три предприятия, включително на заварения оператор ⁽³⁾, с Решение относно държавна помощ N161/2004 — Невъзвръщаеми разходи в Португалия ⁽⁴⁾.
- (14) Както беше определено в това решение на Комисията, компенсациите по СМЕС, плащани на EDP всяка година от юли 2007 г., се състоят от два елемента, а именно фиксиран компонент, който е част от предварително изчислената максимална годишна сума, и компонент за корекция, който отчита реалната стойност на разликата между действителните приходи и разходите на съответните електроцентрали, изчислени на равнището на консолидираната група от дружества, в настоящия случай — EDP. Окончателната корекция на сумата по СМЕС ще бъде изчислена в началото на 2018 г., която ще бъде единадесетата година след предсрочното прекратяване на СИЕ. Тази окончателна корекция ще бъде изчислена въз основа на прогнозните приходи до края на 2027 г., през която ще приключи прилагането на механизма СМЕС, в изпълнение на Решението на Комисията.

2.3. Удължаване на срока на концесията

- (15) Споразумението за прекратяване на СИЕ на EDP по отношение на водноелектрическите централи беше сключено през февруари 2005 г. след приемането на Наредба закон № 240/2004. Споразумението за прекратяване на СИЕ съдържа клауза със суспензивно действие върху договореното прекратяване. Поради тази клауза прекратяването на СИЕ зависи от правото на ползване на публични водни ресурси за период, не по-кратък от жизнения цикъл на оборудването и строителните работи. При всички случаи правото на ползване на публични водни ресурси щеше да бъде предоставено на производителя на енергия, а именно EDP, за същия период.
- (16) Съгласно португалския Закон за водите № 58/2005 от 29 декември 2005 г. и Наредба закон № 226-A/2007 от 31 май 2007 г. относно режима на ползване на водните ресурси употребата на публични водни ресурси за производството на енергия подлежи на отдаване на концесия. Изборът на субект, който да получи концесията,

⁽¹⁾ Директива 2003/54/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2003 г. относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия и отменяща Директива 96/92/ЕО (ОВ L 176, 15.7.2003 г., стр. 37).

⁽²⁾ Прието от Комисията на 26 юли 2001 г. и съобщено на държавите членки с писмо SG(2001) D/290869 от 6 август 2001 г.

⁽³⁾ А именно EDP, Tejo Energia и Turbogas.

⁽⁴⁾ Решение С(2004) 3468 на Комисията от 22 септември 2004 г. относно държавна помощ N 161/2004, *Невъзвръщаеми разходи в Португалия* (ОВ С 250, 8.10.2005 г., стр. 9).

трябваше да бъде направен посредством една от специфичните процедури, определени в законодателството. Съгласно Наредба закон № 240/2004 и Наредба закон № 226-А/2007 в края на срока на концесията активите, отнасящи се до дейността, която е предмет на концесията, се връщат безплатно на държавата. Ако обаче дружеството, получило концесията, е направило разрешени от предоставящия орган инвестиции, които не са били и не са могли да бъдат амортизирани, държавата може да възстанови на това дружество остатъчната стойност на активите или да удължи срока на концесията за времето, оставащо до амортизацията на активите, но този период в никакъв случай не може да надвишава 75 години ⁽¹⁾.

2.4. Стойност на удължаването на водните концесии

- (17) Португалия извърши три проучвания, в които подробно се описва изчисляването на възможната икономическа стойност, произтичаща от удължаването през 2007 г. Основните резултати от проучванията бяха следните:
- а) REN оценява удължаването на срока на концесията на 1 672 млн. евро въз основа на единен дисконтов процент от 6,6 %, съответстващ на отчетената от EDP стойност на средната претеглена цена на капитала (WACC);
  - б) Caixa Banco de Investimento определя стойност между 650 и 750 млн. евро при използване на два дисконтови процента: остатъчната стойност на СИЕ, дисконтирана с 4,57 %, който процент съответства на спред от 50 базисни пункта спрямо доходността от 4,05 % на 15-годишните държавни облигации; и нетните парични потоци, дисконтирани с WACC от 7,72 %, който процент е определен въз основа на модел за оценка на капиталовите активи, при който се използват данни, косвено получени от оценките за капитала и риска на подобни европейски комунални услуги;
  - в) Credit Suisse First Boston (CSFB) определя стойност от 704 млн. евро въз основа на допускането за цена на електроенергията от 50 EUR/MWh и дисконтови проценти съответно от 7,89 % за WACC и 4,55 % за остатъчната стойност. Както и при изчисленията на Caixa Banco de Investimento, процентът за WACC се основава на модел за оценка на капиталовите активи, при който се използват данни, косвено получени от оценките за капитала и риска на подобни европейски комунални услуги.
- (18) С Наредба закон № 226-А/2007 беше предоставена правна подкрепа на клаузите със суспензивно действие на СИЕ, като беше удължен срокът на правата на ползване на публични водни ресурси, притежавани от водноелектрическите централи, експлоатирани от EDP, чиито СИЕ бяха прекратени с Наредба закон № 240/2004.
- (19) Съгласно член 91, параграф 6 от Наредба закон № 226-А/2007 прехвърлянето на права на производителите на електроенергия (фактически EDP) е подлежало на условието за плащане на сума, отразяваща икономически и финансов баланс. Както е определено в член 92, параграф 1 от Наредба закон № 226-А/2007, тази сума е съответствала, за всяка електроцентрала, на разликата между пазарната стойност на експлоатацията до края на удължения срок, изразена в парични потоци, и остатъчната стойност на инвестицията, определена в СИЕ, дисконтирани с подходящ дисконтов процент за всеки от тези два компонента на цената. Тази разпоредба позволи сделката да не се третира като единична инвестиция от финансова гледна точка, тъй като се използват различни лихвени проценти за дисконтиране на следните елементи:
- а) остатъчната стойност (която да се плати на EDP);
  - б) финансовите нетни парични потоци на EDP, произтичащи от последващи продажби на електроенергия, произведена от тези водноелектрически централи (които трябва да се платят на Португалия от EDP и в крайна сметка — от потребителите).
- (20) В съответствие с разпоредбите на Наредба закон № 226-А/2007 EDP плати на португалската държава сумата от 759 млн. евро за икономическия и финансов баланс на удължаването на концесиите за всички 27 водноелектрически централи. Тази стойност включва 55 млн. евро, съответстващи на данъка за водните ресурси. От това следва, че нетната сума, платена от EDP за този баланс, е 704 млн. евро.

2.5. Жалбата

- (21) В жалбата, получена през септември 2012 г., се твърди, че Португалия е предоставила на EDP неправомерна държавна помощ, несъвместима с вътрешния пазар, което е било резултат от следните две различни мерки:
- а) компенсацията за невъзвръщаемите разходи на EDP преди либерализирането на пазарите на електроенергия, която Комисията одобри в своето Решение относно държавна помощ N 161/2004 — Невъзвръщаеми разходи в

⁽¹⁾ Португалските органи обясниха, че принципът да се компенсират неамортизираните инвестиции, когато съответните активи се връщат на държавата в края на срока на концесията, е бил вече предвиден в португалското законодателство преди либерализирането на сектора.

Португалия (както е посочено в съображение 12 ⁽¹⁾): жалбоподателят твърди, че поради промени в обстоятелствата след приемането на Решението на Комисията и несъответствието с условията, посочени в Съобщението на Комисията относно методиката за анализиране на държавната помощ, свързана с невъзвръщаеми разходи ⁽²⁾, одобрената през 2004 г. помощ вече не е съвместима с правилата на Съюза за държавната помощ;

- б) ниската цена, която EDP е платило на Португалия през 2007 г. за удължаването без публичен търг на срока на концесиите за правото на ползване на публични водни ресурси за производството на водноелектрическа енергия, което е довело до загуба на приходи за държавата в полза на EDP.

2.6. Решението за откриване на процедурата

- (22) В Решението за откриване на процедурата Комисията отхвърли частта от жалбата, която е свързана с компенсирането на невъзвръщаемите разходи, и заключи, че няма причини да се обяви, че помощта вече не е съвместима с вътрешния пазар.
- (23) Комисията обаче изрази съмнения относно възможната държавна помощ за EDP при прилагането на режима на ползване на водните ресурси. В своето решение за откриване на процедурата Комисията стигна до предварителното заключение, че ако бъде потвърден, потенциално ниският размер на сумата, платена от EDP за удължаването на правото на ползване на публични водни ресурси в изпълнение на Наредба закон № 226-A/2007, изглежда, е дал избирателно икономическо предимство на EDP.
- (24) Що се отнася до съвместимостта, Комисията не установи на нито един етап подходящо правно основание за съвместимостта с вътрешния пазар на евентуалната държавна помощ за EDP.

2.6.1. Липса на тръжна процедура

- (25) На първо място, Комисията отбеляза, че предоставянето на правото на ползване на публични водни ресурси на концесия за целите на предоставянето на услуга, предлагана на даден пазар, може да не включва икономическо предимство за получателя, когато концесията се получава в резултат на открита и недискриминационна тръжна процедура, привличаща достатъчен брой заинтересовани оператори. В настоящия случай обаче споразуменията за прекратяване на СИЕ фактически са удължили средно с около 25 години изключителното право на EDP да експлоатира въпросните електроцентрали без провеждане на тръжна процедура. Организирането на тръжна процедура е било обезсмислено от клаузите със суспензивно действие на 27-те споразумения за прекратяване на СИЕ между REN и EDP.
- (26) Като се имат предвид значителният дял от португалския пазар, който се пада на електроцентралите (27 %), позицията на EDP на португалския пазар за производство и за доставка на едро на електроенергия (55 %), както и специфичният интерес на водноелектрическите централи в портфейл за производство на електроенергия, Комисията счете, че е възможно тези суспензивни клаузи да са имали постоянен ограничителен ефект за навлизането на пазара на потенциални конкуренти, които биха могли да участват в открита тръжна процедура. Следователно съществуването на икономическо предимство, неправомерно облагодетелстващо EDP, щеше да може да се установи, ако такава тръжна процедура беше довела до цена, по-висока от платената от EDP, изчислена без дължимата на това предприятие остатъчна стойност.

2.6.2. Подкрепящи икономически проучвания, използвани за изчисляване на цената на сделката

- (27) На второ място, в своето решение за откриване на процедурата Комисията определи, че при липсата на тръжна процедура най-доброто решение е щяло да бъде между португалските органи и EDP да се проведат преговори при нормални условия на конкуренция. Действайки като оператор на пазара, Португалия е щяла да има за цел да получи най-високата възможна възвръщаемост от публичните стоки, отдавани на концесия. При този подход преговорите с EDP са щели да бъдат подкрепени от най-изгодната за Португалия оценка, извършена през 2007 г. ⁽³⁾, т.е. оценката, предложена от REN.
- (28) Както беше посочено в съображение 44 от Решението за откриване на процедурата, Португалия се беше съгласила на окончателна цена, равняваща се на почти половината от цената, определена от REN. Ако предложената от REN оценка се беше оказала най-точната, изглежда малко вероятно, че държавата щеше да действа като пазарен оператор в преговорите с EDP.

⁽¹⁾ Решение С(2004) 3468 на Комисията от 22 септември 2004 г. относно държавна помощ N 161/2004, *Невъзвръщаеми разходи в Португалия* (ОВ С 250, 8.10.2005 г., стр. 9).

⁽²⁾ Прието от Комисията на 26 юли 2001 г. и съобщено на държавите членки с писмо SG(2001) D/290869 от 6 август 2001 г.

⁽³⁾ Вж. съображение 16 от Решението за откриване на процедурата.

2.6.3. Финансова методика, използвана за определяне на цената на сделката

- (29) Трето, допълнителни съмнения бяха изразени относно методиката, използвана за определяне на цената на сделката. Методът, определен в Наредба закон № 226-A/2007, стриктно следва подхода, представен от Caixa Vancos da Investimento, при който се използват два дисконтови процента ⁽¹⁾.
- (30) Комисията изрази своите съмнения, че неизползването на един и същи дисконтов процент, основан изцяло на цената на капитала на EDP, както е предложено от REN, може да води до икономическо предимство за EDP. Комисията отбеляза, че ако за дисконтиране на остатъчната стойност и нетните парични потоци беше използван единен процент за средната претеглена цена на капитала (WACC), основан на обичайната цена на капитала на европейски производител на електроенергия (7,55 %), EDP щеше да трябва да плати 1 340 млн. евро, т.е. с 581 млн. евро повече от сумата, действително платена от EDP.
- (31) Ето защо Комисията определи в своето решение за откриване на процедурата, че като се вземе предвид направеният от португалските органи избор да удължат срока на концесиите в изключителна полза на EDP, вместо да проведат тръжна процедура, отворена и за други конкуренти, по-подходящо е щяло да бъде да се използва дисконтов процент, основан на действителната средна претеглена цена на капитала (WACC) на EDP, за да се отрази неговата собствена действителна цена на капитала. REN съобщи, че действителната средна претеглена цена на капитала (WACC) на EDP през 2007 г. е била 6,6 % и следователно би било подходящо да се използва тази стойност вместо стойността от 7,55 %. С оглед на това Комисията заключи, че може да бъде установено съществуването на икономическо предимство, неправомерно облагодетелствало EDP.

3. МНЕНИЯ НА ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ

- (32) По време на официалното разследване Комисията получи мнения от жалбоподателите и от EDP.
- (33) Жалбоподателите считаха, че чрез удължаването на концесиите EDP е получило държавна помощ. Според тях мярката представлява компенсация за изгубени приходи.
- (34) В своя отговор от 19 май 2014 г. EDP изрази обратното мнение, че мярката не представлява държавна помощ. На първо място, EDP твърди, че не е получило никакво икономическо предимство от признаването през 2007 г. на правото на ползване на публични водни ресурси до края на жизнения цикъл на оборудването в 27-те водноелектрически централи със СИЕ, като се има предвид фактът, че това право е било предоставено при нормални пазарни условия.
- (35) Според EDP наличието на икономическо предимство може да се изключи, ако държавата действа като частен продавач в сделка между несвързани лица при справедливи пазарни условия и се стреми да получи най-добрата цена за актива.
- (36) EDP твърди, че има право да получи остатъчната стойност на водноелектрическите централи, ако СИЕ бъдат прекратени преди края на жизнения цикъл на електроцентралите. Следователно за държавата не е било икономически оправдано да стартира публична тръжна процедура през 2007 г. за предоставяне на нови концесии за водните ресурси.
- (37) EDP счита, че ако държавата се е опитала да получи по-висока стойност от произтичащата от независимите проучвания, EDP щеше да предпочете да не удължава правото за ползване на водните ресурси, а да получи остатъчната стойност на електроцентралите веднага, на което е имало право.
- (38) Освен това EDP счита, че проучването на REN относно икономическата стойност на удължаването на концесиите съдържа неподходящи икономически и финансови предположения, които значително намаляват стойността на правата, което означава, че EDP никога нямаше да приеме констатациите от това проучване за целите на „двустранните преговори“.
- (39) Ето защо EDP твърди, че едностранното определяне на стойността на удължаването на концесиите, въз основа на методика за обективна оценка, е достатъчно за избягване на наличието на икономическо предимство.
- (40) На второ място, EDP твърди, че методиката, установена в Наредба закон № 226-A/2007, е обективна и се основава на общоприети принципи за икономически изчисления. Прилагането ѝ позволява изчислението на съгласувана, обоснована и обективна компенсация.

⁽¹⁾ Вж. съображение 16 от Решението за откриване на процедурата.

- (41) По отношение на подходящите дисконтови проценти, които трябва да се използват за финансови потоци на всяка електроцентрала, Caixa Banco de Investimento и CSFB заключават, че дисконтовият процент за остатъчната стойност на електроцентралите трябва да отразява договорния риск, присъщ за тази стойност. EDP изтъква, че тъй като те са влезли в сила през 1995 г., всички СИЕ вече са осигурили на EDP правото да получи от REN остатъчната стойност на електроцентралите, ако договорите бъдат прекратени преди изтичането на техния срок. Ако EDP не е имало интерес да удължи своето право да използва публични водни ресурси, то следователно би получило остатъчната стойност от REN на датата на изтичане на всяко СИЕ.
- (42) Освен това EDP обяснява, че остатъчната стойност на водноелектрическите централи, която има право да си възвърне, всъщност представлява кредит, държан от EDP срещу държавата, чрез REN, от момента на влизане в сила на СИЕ през 1995 г. REN е предприятие, контролирано от португалската държава. Поради това рискът от неизпълнение на неговите задължения трябва да се свързва с риска по дълга на държавата. EDP заключава, че съответният дисконтов процент за актуализиране на тази стойност следва да отчита единствено риска, свързан с неизпълнението на това задължение от страна на REN.

4. МНЕНИЯ И ОТГОВОРИ ОТ ПОРТУГАЛИЯ

- (43) Португалия изпрати отговор на мненията на заинтересованите страни, но се съсредоточи върху въпроса за невъзвръщаемите разходи, по отношение на които Комисията не изрази никакви съмнения.
- (44) През април 2016 г. Комисията поиска допълнителна информация от Португалия. Португалия отговори на 16 април 2016 г. и предостави разяснения по правни въпроси относно разпоредбите на Наредба закон № 240/2004 и приложенията към договорите за концесии.

5. ОЦЕНКА НА МЯРКАТА

5.1. Наличие на помощ

- (45) В член 107, параграф 1 от ДФЕС се предвижда, че „всяка помощ, предоставена от държава членка или чрез ресурси на държава членка, под каквато и да било форма, която нарушава или заплашва да наруши конкуренцията чрез поставяне в по-благоприятно положение на определени предприятия или производството на някои стоки, доколкото засяга търговията между държавите членки, е несъвместима с вътрешния пазар“.
- (46) За да заключи дали е налице държавна помощ, Комисията трябва да оцени дали кумулативните критерии на член 107, параграф 1 от Договора (т.е. прехвърляне на държавни ресурси и приписване на отговорност на държавата, избирателно предимство, потенциално нарушаване на конкуренцията и засягане на търговията в рамките на Съюза) са изпълнени за оценяваната мярка.

5.1.1. Приписване на отговорност на държавата

- (47) Относно приписването на отговорност в случаите, когато публичен орган предоставя предимство на получател на помощта, мярката по определение се приписва на държавата.
- (48) Удължаването на правото за ползване на публични водни ресурси за производството на водноелектрическа енергия в полза на EDP, действащо като дъщерно дружество, получаващо концесията на REN, произтича от прилагането на Наредба закон № 226-A/2007 относно режима на ползване на водните ресурси. Разпоредбите на наредбата закон също така определят и правилата, които трябва да се следват от държавата за определяне на плащането, дължимо от EDP в замяна на икономическите ползи от удължаването. Наредба закон № 226-A/2007 е публичен акт, приет и приведен в действие от португалските органи. От това следва, че мерките за помощ, евентуално съдържащи се в него, ще бъдат приписвани на Португалската република.

5.1.2. Ресурси на държавата членка

- (49) Що се отнася до квалифицирането на държавните ресурси, предоставянето на достъп до публична собственост или природни ресурси или предоставянето на специални или изключителни права без подходящо заплащане в съответствие с пазарните цени може да представлява отказ от държавни приходи ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Вж. Съобщение на Комисията за прилагането на правилата на Европейския съюз към компенсацията, предоставена за предоставянето на услуги от общ икономически интерес (ОВ С 8 от 11.1.2012 г., стр. 4), параграф 33, в който се прави позоваване на решението на Съда на ЕС от 22 май 2003 г., *Connect Austria Gesellschaft für Telekommunikation GmbH/Telekom-Control-Kommission*, в присъствието на *Mobilkom Austria AG*, C-462/99, EU:C:2003:297, т. 92 и 93; и на решението на Първоинстанционния съд от 4 юли 2007 г., *Voivuyes и Voivuyes Télécom SA/Комисия*, T 475/04, EU:T:2007:196, т. 101, 104, 105 и 111.

- (50) Съгласно португалския Закон за водите № 58/2005 и Наредба закон № 226-A/2007 водните ресурси на територията на Португалия принадлежат на португалската държава и не могат да бъдат частно приватизирани и притежавани от физически или юридически лица. От това следва, че по принцип икономическите ползи, получени от използването на публични водни ресурси, се предоставят чрез държавни ресурси по смисъла на член 107, параграф 1 от Договора.
- (51) Природните ресурси с нематериална стойност, като вода или въздух, може да се необходими и понякога жизнено важни за гражданите. Въпреки това, ако тяхната експлоатация е нетърговска и/или никаква икономическа стойност не се придава на тяхното ползване, тези ресурси може да не представляват непременно средство за предоставяне на икономически ползи от вида, който е предмет на член 107, параграф 1 от Договора, и може да се избегне определянето им като държавни ресурси. В този случай мярката се състои от предоставянето на право за ползване на водните ресурси, които са публична собственост. Наличието на цена на сделката показва, че на това право се приписва икономическа стойност. Ето защо Комисията заключава, че мярката включва държавни ресурси.
- (52) В член 9 от Директива 2000/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета ⁽¹⁾ се определя принципът за възстановяване на разходите за водни услуги, подходящи стимули в ценовите политики за водата за ефективното използване на водните ресурси и адекватен принос, наред с другото, от промишления сектор. В тези разпоредби на правото на Съюза се признава икономическа стойност на различните видове ползване на водата. Освен това, при всички обстоятелства в случая на Португалия, в разпоредбите на член 91 от Наредба закон № 226-A/2007 също така се определя, че използването на публични водни ресурси за целите на производството на електроенергия е свързано с икономическа, количествено измерима и продаваема стойност съгласно португалското законодателство.
- (53) От това следва, че удължаването на правото за ползване на водни ресурси за производството на водноелектрическа енергия в полза на EDP, действашо като дъщерно дружество, получаващо концесията на REN, както е определено в Наредба закон № 226-A/2007, изглежда е свързано с държавни ресурси по смисъла на член 107, параграф 1 от Договора.

5.1.3. Липса на предимство

- (54) Дали една сделка е в съответствие с пазарните условия, може да се определи въз основа на общоприета стандартна методика за оценка ⁽²⁾. Такава методика трябва да се основава на наличните обективни, проверими и надеждни данни ⁽³⁾, които следва да бъдат достатъчно подробни и да отразяват икономическата ситуация към момента, в който е взето решение за сделката, като се вземат предвид нивото на риска и бъдещите очаквания ⁽⁴⁾.
- (55) В решението си за откриване на процедурата Комисията изрази съмнения относно това дали икономическата оценка на удължаването на концесиите, определена през 2007 г., е била подценена поради използването на различни дисконтни проценти, прилагани за нейните два компонента, остатъчната стойност на неамортизираните активи и нетните парични потоци, генерирани от експлоатацията на водноелектрическите централи.
- (56) Цената за удължаването, изчислена през 2007 г., е 704 млн. евро (нето от данъчно облекчение в размер на 55 млн. евро) и включва два компонента. Първо, тя се състои от дисконтираните нетни парични потоци, произтичащи от експлоатацията на водноелектрическите централи през периода 2020 — 2044 г. ⁽⁵⁾ (2 115 млн. евро, дисконтирани през 2007 г.). Второ, тя се състои от нетната настояща стойност, през 2007 г., на остатъчната стойност (1 356 млн. евро, дисконтирани през 2007 г.). Следва да се отбележи, че EDP щеше да има правото да си възстанови стойността на тези активи, ако Португалия беше решила да не разреши удължаването на концесията на EDP.
- (57) Комисията постави под въпрос до каква степен прилагането на по-нисък дисконтен процент спрямо остатъчната стойност на неамортизираните активи е приемливо от методологическа гледна точка ⁽⁶⁾.
- (58) С цел да се отчете фактът, че стойността на тези неамортизирани активи, използвани за експлоатация на електроцентралата, ще стане известна през 2020 г. и следователно ще бъде по-малко несигурна, тъй като те са договорно обвързани с предприятия, контролирани от португалската държава, банките са използвали дисконтен процент,

⁽¹⁾ Директива 2000/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2000 г. за установяване на рамка за действията на Общността в областта на политиката за водите (ОВ L 327, 22.12.2000 г., стр. 1).

⁽²⁾ Вж. решение на Общия съд от 29 март 2007 г., *Scott/Комисия*, T-366/00, ЕС:Т:2007:99, т. 134; и решение на Съда на ЕС от 16 декември 2010 г., *Seydaland Vereinigte Agrarbetriebe*, C-239/09, ЕС:С:2010:778, т. 39.

⁽³⁾ Вж. решение на Общия съд от 16 септември 2004 г., *Valmont Nederland BV/Комисия*, T-274/01, ЕС:Т:2004:266, т. 71.

⁽⁴⁾ Вж. решение на Общия съд от 29 март 2007 г., *Scott/Комисия*, T-366/00, ЕС:Т:2007:99, т. 158.

⁽⁵⁾ Последната година средно за всички СИЕ и периодът на компенсация за невъзвръщаемите разходи за 27-те водноелектрически централи, участващи в операцията, е 2020 г. Средната крайна дата за периода на удължаване на концесиите за 27-те водноелектрически централи е 2044 г.

⁽⁶⁾ Вж. съображение 51 от Решението за откриване на процедурата.

по-нисък от този на WACC, прилаган за паричните потоци, с други думи безрисковият лихвен процент плюс спред от 50 — 80 базисни процентни пункта (около 4,6 % спрямо 7,8 % за WACC). Прилагането на по-нисък дисконтов процент увеличава нетната настояща стойност на остатъчната стойност и намалява цената за удължаване. Като се има предвид, че остатъчната стойност не е засегната от същата икономическа несигурност като нетните парични потоци, може да се заключи, че прилагането на безрисковия лихвен процент е оправдано.

- (59) От друга страна, използването на показателя WACC за определяне на нетната настояща стойност на нетните парични потоци (генерирани средно за периода 2020 — 2044 г.) съответства на пазарната практика. Това е оправдано от по-високия оперативен риск в контекста на либерализиран пазар, реализирането на иберийския пазар на електроенергия ⁽¹⁾, развитието на по-интегриран енергиен пазар на европейско равнище, което предполага като цяло повече несигурност при генерирането на паричните потоци. Следователно прилагането на средната претеглена цена на капитала (WACC) към дисконтираните парични потоци е оправдано.
- (60) Оценката на WACC е била направена от Caixa Banco de Investimento и CSFB при използване на комбинация от сравнителен подход (WACC на подобни участници на пазара в подобни сектори) с възходящ подход (преизчисляване на WACC при използване на публични данни, получени от Bloomberg). Показателят WACC беше изчислен на 7,72 % и 7,88 % съответно за Caixa Banco de Investimento и CSFB. Този подход отразява пазарната практика и е съвместим с подобни подходи, вече утвърдени от Комисията в други случаи ⁽²⁾.
- (61) Комисията изрази съмнения и за това дали използваната от оператора на преносната система REN методика за изчисляване на цената за удължаване, водеща до по-висока цена (1 672 млн. евро), не може да се разглежда като по-задоволителен подход в сравнение с оценките, извършени от двете финансови институции ⁽³⁾.
- (62) Въпреки това предложената от REN методика не представлява пазарна практика. Предложената цена за удължаване не може да бъде запазена поради следните причини:
- а) REN е прилагало един дисконтов процент и за остатъчната стойност, и за нетните парични потоци. При този дисконтов процент се приема, че WACC се взема от WACC на EDP (6,6 %). Показателят WACC обаче трябва да отразява доходността, изисквана от група инвеститори в даден сектор от дадена държава за определен вид проект. Показателите за WACC обикновено се изчисляват въз основа на сравнителен подход (WACC на сравними участници на пазара) и възходящ подход, включващ конкретна оценка за всеки компонент на показателя WACC (бета, премия за пазарния риск), което не е било направено в проучването. Следователно при метода на REN, изглежда, не се прилага стандартната методика, прилагана по принцип от пазара.
- б) В допълнение на това оценката на REN не можеше да се използва от португалските органи поради нейната липса на независимост. Съгласно португалската правна рамка стойността на концесията е трябвало да се определи въз основа на оценките, извършени от две независими институции, в случая CSFB и Caixa Banco de Investimento, и техните оценки са били използвани, за да се изчисли цената за удължаване. Както беше показано по-горе, при предоставените от CSFB и Caixa Banco de Investimento оценки е използвана подходяща методика. Комисията не намира основание да разглежда тези оценки като неподходящи за установяване на пазарната стойност на удължения срок на концесията.
- (63) В заключение, след надлежен анализ, използваната от Португалия методика за изчисляване на цената за удължаване може да се счита за задоволителна.
- (64) В случай на тръжна процедура Португалия щеше да е задължена да плати на EDP сумата на неамортизираните активи в края на срока на концесията по СИЕ (2020 г.). Второ, цената за удължаване се основава на предположението за цени на електроенергията от 50 EUR/MWh. Следва да се отбележи, че компенсацията за невъзвръщаемите разходи, изчислена по време на същия период, се е основавала на предварителна оценка от 36 EUR/MWh. Ако това предположение се запази за изчисляване на цената за удължаване, Португалия би подкрепяла отрицателна цена (нетна настояща стойност в размер на – 15,4 млн. евро). Следователно предположенията за цената в сравнение с предположенията, използвани в решението за невъзвръщаемите разходи, определено са по-благоприятни за португалската държава и отразяват консервативния подход, използван и от двете финансови институции в тяхната оценка на цената за удължаване.

⁽¹⁾ Иберийският пазар на електроенергия, MIBEL, беше определен в Международното споразумение между Португалската република и Кралство Испания за установяването на иберийски пазар на електроенергия. MIBEL е бил създаден чрез поредица от закони, приети в Испания (например Наредба ПТС/2129/2006 от 30 юни 2006 г.) и в Португалия (например Portaria 643/2006 от 26 юни 2006 г.).

⁽²⁾ Вж. например Държавна помощ — Унгария — SA.38454 (2015/C) (ex 2015/N) — Евентуална помощ за атомната електроцентрала „Paks“ — Покана за представяне на мнения съгласно член 108, параграф 2 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ОВ С 8, 12.1.2016 г., стр. 2) и решение от 3 юли 2014 г., *Кралство Испания и Ciudad de la Luz/Комисия*, съединени дела T-319/12 и T-321/12, EU:T:2014:604, т. 40 и решение от 6 март 2003 г., *Landes Nordrhein-Westfalen/Комисия*, съединени дела T-233/99 и T-228/99, EU:T:2003:57, т. 245.

⁽³⁾ Вж. съображения 48 — 51 от Решението за откриване на процедурата.

6. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

- (65) Поради това Комисията заключава, че мярката, даваща право на EDP да експлоатира водноелектрически централи за удължен период от време срещу заплащане на цена от 704 млн. евро, не отговаря на всички кумулативни условия на член 107, параграф 1 от Договора и следователно не представлява държавна помощ,

ПРИЕ НАСТОЯЩОТО РЕШЕНИЕ:

Член 1

Мярката, която Португалия е привела в действие в полза на EDP — Energias de Portugal, S.A. относно удължаването на употребата на публични водни ресурси за производство на електричество от хидроенергия, не представлява държавна помощ по смисъла на член 107, параграф 1 от Договора за функционирането на Европейския съюз.

Член 2

Адресат на настоящото решение е Португалската република.

Съставено в Брюксел на 15 май 2017 година.

За Комисията
Margrethe VESTAGER
Член на Комисията